

De incompetente regering(en)

Volgens de (tijdelijke) wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) kon de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, maatregelen nemen om ... de verdere verspreiding van het coronavirus COVID-19 onder de bevolking tegen te gaan, met inbegrip van de handhaving van de volksgezondheid en de openbare orde (artikelen 2 en 5, § 1, 1°). Deze bepaling is nooit toegepast zodat de ministeriële besluiten uitgevaardigd van 30 maart tot 29 juni 2020 alleen reeds om deze reden klaarblijkelijk onwettig zijn.

In de ministeriële besluiten houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken wordt in het overwegende gedeelte, in de "gelet op"s, als rechtsgrond voor het ministerieel besluit verwezen naar de wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming, artikel 4, de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, artikelen 11 en 42 (die alleen op de handhaving van de maatregelen betrekking hebben) en de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid, artikelen 181, 182 en 187.

Artikel 181, § 1, van de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid, machtigt de minister van Binnenlandse Zaken personen en zaken op te vorderen en artikel 182 van dezelfde wet machtigt dezelfde minister plaatsen of steken te doen evacueren, hetgeen alleen een algemene evacuatie toelaat en niet het "evacueren" van drankgelegenheden, eethuizen en andere limitatief opgesomde instellingen.

De enige rechtsgrond van deze ministeriële besluiten die nog moet onderzocht worden is artikel 4 van de wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming.

Het ministerieel besluit van 18 oktober 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken en soortgelijke ministeriële besluiten hebben ernstige gevolgen voor het privéleven van de mensen. Men kan geen vrienden meer ontmoeten op café of op restaurant en eigenaars van cafés en restaurants zien geen mensen meer (artikel 6, § 1, van het ministerieel besluit van 18 oktober 2020). Geliefden kunnen geen nachtelijke wandelingen meer maken (artikel 16 van hetzelfde ministerieel besluit). Een seksuele ontmoeting voor één nacht kan niet meer (artikel 26, § 1, en § 2, derde gedachtestreepje, van hetzelfde ministerieel besluit). Volgens artikel 22 van de Grondwet kan het recht op privéleven alleen beperkt worden in de gevallen en onder de voorwaarden door de federale wet bepaald.

Volgens artikel 2 van de wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming is het alleen de Koning die de inzake civiele bescherming te nemen maatregelen vaststelt en een programma van maatregelen tot civiele bescherming kan opmaken en niet de minister van Binnenlandse Zaken, die, volgens het artikel 4 van diezelfde wet, alleen de middelen

organiseert de middelen en de maatregelen uitlokt welke voor geheel 's lands grondgebied nodig zijn voor de civiele bescherming en de voorbereiding en de toepassing van die maatregelen coördineert, zowel bij de verschillende ministeriële departementen als bij de openbare lichamen.

De ministeriële besluiten houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken zijn onwettig en mogen niet toegepast worden.

Er moet voor gezorgd worden dat volgende prejudiciële vraag gesteld wordt aan het Grondwettelijk Hof:

« Schendt artikel 4 van de wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming, in die zin geïnterpreteerd dat de Minister tot wiens bevoegdheid Binnenlandse Zaken behoort de inzake civiele bescherming te nemen maatregelen vaststelt en een programma van maatregelen tot civiele bescherming kan opmaken dat moet worden toegepast door iedere inwoner, door de Hem aangewezen openbare diensten en door ieder privaat of openbaar lichaam of instelling van openbaar nut en dus ook bij ministerieel besluit dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken kan uitvaardigen, de artikelen 10, 11, 12, 22 en 23, inzonderheid derde lid, 5°, van de Grondwet, doordat het genoemde artikel 4 in die interpretatie de Minister tot wiens bevoegdheid Binnenlandse Zaken behoort inzonderheid toelaat de inrichtingen die behoren tot de horecasector en andere eet- en drankgelegenheden te verplichten te sluiten, te verbieden om zich op de openbare weg en in de openbare ruimte te bevinden tussen 0.00 uur en 05.00 uur 's morgens en de mensen te verplichten de nodige maatregelen te nemen om de naleving van de regels van social distancing te garanderen, in het bijzonder het behoud van een afstand van 1,5 meter tussen elke persoon en deze laatste regel ook van toepassing is op personen onderling die elkaar niet ontmoeten in het kader van een duurzaam onderhouden nauw contact, ook al houden deze verplichtingen een inmenging in van het privéleven van personen, terwijl artikel 22 van de Grondwet bepaalt dat ieder recht heeft op eerbiediging van zijn privé-leven en zijn gezinsleven, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden door de federale wet bepaald en artikel 2 van de wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming bepaalt dat alleen de Koning de inzake civiele bescherming te nemen maatregelen vaststelt en een programma van maatregelen tot civiele bescherming kan opmaken dat moet worden toegepast door iedere inwoner, door de Hem aangewezen openbare diensten en door ieder privaat of openbaar lichaam of instelling van openbaar nut en dus ook alleen Hij bij koninklijk besluit dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken kan uitvaardigen ? »

De onwettelijkheid is niet louter "formeel". Zij wijst er misschien op dat er in de schoot van de vorige en huidige regering spanningen waren en zijn. Een ministerieel besluit, dat normaal aangelegenheden van bijkomstig belang regelt, wordt door de minister zonder medewerking van de regering genomen en is zijn individuele verantwoordelijkheid. Maar de voltallige

regering wordt geacht achter een koninklijk besluit te staan. Misschien had een regeringspartner in de vorige en huidige regering moeite met bepaalde maatregelen en is er een gewaagd politiek compromis uit de bus gekomen. De burgers hebben nu niet de zekerheid dat de besluiten de goedkeuring wegdragen van de bevoegde overheid.

Ik verwijs naar het arrest van het Grondwettelijk Hof betreffende een prejudiciële vraag ambtshalve gesteld door de Correctionele Rechtbank te Luik, afdeling Luik, betreffende artikel 43 van het Strafwetboek (arrest van het Grondwettelijk Hof nr.12/2017 van 9 februari 2017, zie p. 3, eerste alinea: « vraagt de Rechtbank zich ambtshalve af of de gevorderde straf van verbeurdverklaring bestaanbaar is met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens»). Dit arrest heeft geleid tot artikel 19 van de wet van 18 maart 2018 houdende wijzigingen van diverse bepalingen van het strafrecht, de strafvordering en het gerechtelijk recht: « De verbeurdverklaring van zaken die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van de misdaad of het wanbedrijf wordt uitgesproken, behoudens wanneer dit tot gevolg zou hebben dat de veroordeelde aan een onredelijk zware straf zou worden onderworpen.»

Niet alleen de boeven mogen profiteren van door rechters ambtshalve aan het Grondwettelijk Hof gestelde prejudiciële vragen en de rechters moeten alles doen om artikel 159 van de Grondwet naar behoren toe te passen.

De gelaakte ministeriële besluiten zijn in ieder geval strijdig met de wil van de federale wetgever, die in de (tijdelijke) wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) in artikel 3 had bepaald: « De koninklijke besluiten genomen krachtens deze wet mogen geen afbreuk doen aan de koopkracht van de gezinnen en aan de bestaande sociale bescherming. » De federale regeringen Wilmes en Decroo hebben geen rekening willen houden met de wil van de federale wetgever, ook niet toen die wet van 27 maart 2020 nog van kracht was (30 maart 2020 tot 29 juni 2020). Toen werd het ministerieel besluit van 5 juni 2020 houdende wijziging van het ministerieel besluit van 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken nog uitgevaardigd. Dat ministerieel besluit van 5 juni 2020 zweeg in alle talen over de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II).

Uit het artikel opgenomen in de tweede bijlage (te vergroten door het naar een word-document over te hevelen) blijkt dat er in juridische middens (prof. Stefan Sottiaux, KU Leuven) gesteld wordt dat de bestrijding van de covid-pandemie niet valt onder de civiele veiligheid. Deze stelling wordt bevestigd door de wet van 27 maart 2020. Indien deze gedachtegang de juiste is, dan kunnen corona-maatregelen thans zelfs niet bij koninklijk besluit worden uitgevaardigd.

Voor wetsvoorstellen betreffende corona-maatregelen brengt de Raad van State uit eigen beweging advies uit binnen de twee dagen (Parl. St., Kamer, 2019 – 2020, DOC 55 1104/002, p. 3, zie Franse tekst). Hetzelfde zal zeker gebeuren voor voorontwerpen van koninklijk besluit met corona-maatregelen. De Raad van State heeft opgemerkt: « De aan de Koning opgedragen bijzondere machten kunnen bevoegdheidsconform begrepen worden, en de beoogde maatregelen kunnen doorgang vinden in zoverre ze rekening houden met de bevoegdheden van de gemeenschappen en de gewesten » (Parl. St., Kamer, 2019 – 2020, DOC 55 1104/002, p. 10). Hij zei ook: « Wanneer die besluiten voorbereid en vastgesteld worden, zal nagegaan moeten worden of die beperkingen, gelet op de draagwijdte ervan en op de verantwoordingen die in voorkomend geval gegeven zullen zijn, aanvaard kunnen worden in het licht van de hogere regels die de openbare vrijheden waarborgen. Dat zou het geval zijn met isoleringsmaatregelen, andere beperkingen van het vrij verkeer, maatregelen ter beperking van de contacten tussen de leden van eenzelfde familie, het sluiten van scholen of universiteiten, enz » (Parl. St., Kamer, 2019 – 2020, DOC 55 1104/002, p. 9). De regeringen maken evenwel geen gebruik van deze uitgestoken hand van de Raad van State en beperken fundamentele rechten en brooddroven mensen zonder het deskundig juridisch advies van de Raad van State.

We beleven de ergste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog en de regeringen bekampen ze met onwettige ministeriële besluiten zoals amateurs van het zevende knoopsgat. Het is wraakroepend.

Luc Lamine